

neko novo dimenzijo. A tudi ta kmalu izgubi pomen, ker je vendarle premalo izrazita, da bi lahko postala v bravčevih očeh vrednota, ki bi si jo zapomnil. Tako imaš ves čas občutek, ko da je formalno obvladanje pisateljevanja pri Partljiču precëj daleč za njegovo izpovedno nujno in za spoznanji, ki jih skuša v svojih tekstih izpovedati. Vendar je po drugi strani spet težko dokončno izreči to sodbo, zakaj v teh literarnih zvrsteh, ki so zastopane v knjigi *Ne glej za pticami*, je pravzaprav s formalnega gledišča težko najti kaj novega, svoje obvladanje forme pisatelj laže pokaže v daljšem besedilu, saj ima tam za to dosti več priložnosti. In upajmo, da nam bo Partljič v takem besedilu to tudi pokazal, zakaj svojo pisateljsko nadarjenost je s svojim prvencem kljub vsem hibam le dokazal in z njo bo verjetno kmalu prerasel tisto rahlo začetništvo, ki se ponekod še kar čvrsto drži pričujoče knjige.

Borut Trekman

JOZE SNOJ, KONJENICA SLOVENSkih HOPLITOV. Sodobni pesniški eksperiment je kaj raznosmeren. Zvečine poudarja formalno plat, kajti prek nje se najlaže prebija v nova vsebinska območja, najhitreje doseže nova izhodišča. Ta težijo k racionalizmu, deromantizaciji ustvarjalnega dejanja, h konkretnosti, k popredmetenosti. Formalni element se lahko omejuje na vizualnost, ki tudi v sodobni poeziji še vedno išče novih zvez z vsebinsko predlogo, lahko pa sega globlje, v strukturo besedišča, v zgradbo besednih sosledij ali celotnih pesemskih konstrukcij. Strukturalizem je s svojimi izsledki dal pobudo za določeno oblikovalno maniro, ki skoznjo vidimo prizadevanje posebne pesniške smeri, da izpolni na novo odkriti svet oziroma da iz manj zaznavnih naključij ustvari nov organizem.

Snojeva poezija v zbirki *Konjenica slovenskih hoplitov** se nedvomno poteguje za tako opredelitev, zakaj v njej je moment forme v ospredju. Pesnik jo je predstavil grafično ploskovito. Dosledno zavrača pravopisno konvencijo, tiskarski običaj ter uporablja le male črke. Tudi naslovi in oznake posameznih pesmi so natisnjeni v isti meri, izjema so naslovi ciklov, zavrača ločila, čeprav manj dosledno, tako da bravec dvomi o obči odrešilnosti ali celo upravičenosti načina, ki ga je avtor izbral. Reči je namreč treba, da je del Snojeve poezije tak, da bi ga lahko zapisali s klasičnim pravopisom. Toda ker gre za avtorjevo odločno gesto, jo moramo sprejeti kot dejstvo, posebno še ker je z njim še marsikaj povezano.

Ugotovitev o hoteni ploskovitosti je zgolj uvod v zapis o Snojevi izrazito intelektualni poeziji, ki ji je najbližja konstrukcija. Na to nas med drugim opozarja tudi Snojevo pojmovanje verza. Očitno namreč je, da pesnik v skrajnostih razbija verz kot vsebinsko enoto, da bi tako dosegel tak sestav, karkšnega terja njegov temeljni koncept:

v rdečem zatônu se
prikaže
piniija in še
ena in
še

Jože Snój, *Konjenica slovenskih hoplitov*, Državna založba Slovenije 1968

ena
senca jih
podkuri in že
kadilo
mastnega vónja
ovije
rivo

(mediteranske reportaže XIII).

Tak tip verza domala prevladuje in se ujema z nekaterimi drugimi pojavi. Snoj prav tako zavrača konvencionalno sklenjenost snovnih enot, zato nam zunanost predstavlja v razvezani, včasih zgolj nakazani zvezi, ki jo sam imenuje skica, glosa, aforizem, ogrodje. Če temu dodamo še esteticizem, izrazito težnjo po izjemnem izrazu, prestopanje v območje besedne strukture, potem nam Snojeva poezija kaže dovolj samosvoj obraz med sodobno slovensko pesmijo, pa čeprav včasih za ceno arabesknosti. Površinska uglajenost Snojevega esteticizma pokriva marsikatero notranjo neizravnost. Na eni strani iskanje rustike in neposredne konkretnosti, ki jo poznamo že iz prve zbirke, na drugi strani težnja po neologizmih ter moderni metaforični govorici z močnimi refleksi surrealizma in bivanjske poezije pa preskakovanje iz semantike v goli besedni artizem. Celotna oblikovna stran izpričuje torej viden nagib k moderni pesniški strukturi:

cija
satja
ignacija zapresunjenega
zvestega svoj
vosek
mezi in se
ničemur več ne
moči mah
migetavi
močilnik (in
suh)
ležišče (in
skrito)
za čebelico sveta
staro nekaj
dni

(čebelica sveta II).

Seveda, govoriti o formalni strani Snojeve poezije pomeni govoriti hkrati o njeni notranji podobi. Iz intelektualne obravnave snovi rezultira močno prečiščena, strukturno jasna pesniška materija, ki se podreja avtorjemu esteticizmu. Snoja resnično ne zanima tradicionalna subjektivna zamotanost, obremenjenost s problemi. Gleda in predstavlja predvsem pojave in stanja, predmete med predmeti, »človeka iz ljudi in stvari«, posameznosti, dele, ki jih praviloma združuje z metaforičnimi vezmi, kajti resničnost je lahko tudi nadresničnost. Sicer pa v zbirki kljub prisotni racionalnosti ni tolikšne enotnosti, kot bi jo pričakovali. Avtor se giblje med raznimi kategorijami in si dovoljuje odsto-

panja. Pesnik kdaj pa kdaj preide v čustven odnos do stvari ali pojava, kar je v nasprotju z njegovim konceptom. To raznorodnost, pri tem je treba upoštevati pesnikov razvoj zadnjih petih let, je Snoj vsaj navidezno reševal s formo, toda sleherna strožja analiza more ugotoviti, kako se v zbirki križajo konkretnosti z asociativnostjo, kako se svet kljub identitetam neprestano projicira skozi metaforično prizmo.

Nakazana struktura učinkuje fragmentarno posebno v območju problematskih kategorij. Snojeva sredobežnost, ki je značilna za prvi del knjige, v zadnjih ciklih popusti in obstane v ožjem ter homogenejšem prostoru, kar se zgodi v trenutku, ko se loti obsežnejše problemske gmote. Dosedanjim skicam, aforizmom in ogrodju se pridruži globinski rez v eksistenčne plasti generičnosti, kot nam ga razkriva v ciklu *čebelica soeta*. Še določnejši je v *konjenici slovenskih hoplitov*, ko izpoveduje osebno misel o genusu, lastnem rodu, ki visi med močjo in nemočjo, med zgodovinsko etiko in sodobno akcijo, med smislom in nesmisлом svojega početja:

pa če si razbijemo lica če za vso
fantovsko kri iztočeno in preprodano tvojo
deklško v tisoč trupele bodočih
izmučim ta klavnica gričev ta poteptana sončeva
staja ne bo
nikoli konjenica postala

(konjenica slovenskih hoplitov I).

Tako je Snoj v ciklu *konjenica slovenskih hoplitov* najuspešneje presegel enostranost svojega pesniškega snovanja: oblika ni več nadrejeno postavljen element, ampak enakovreden vsebinsko problemskemu delu.

Francè Pibernik

FRANCE FORSTNERIČ. DOLGO POLETJE. Poezija Franceta Forstneriča,* zbrana in objavljena v zbirki *Dolgo poletje*, se s svojo metaforiko in snovjo neprizanesljivo izmika interpretaciji in zato tudi vrednotenju. Kje je vzrok za to, ko vendar takoj spoznaš, da so to pesmi z negovanim izrazom, nedvomno napisane z veseljem do oblikovanja, do ustvarjanja, do presnavljanja določene lirične snovi v posebne pesniške oblike. Pesmi so stkanе z razkošno metaforiko, prepletajočo se med seboj, zven besednih zvez je tekoč in blaglasen, pa vendar ob branju nisi deležen tistega posebnega, enkratnega doživetja v takšnem ali drugačnem smislu, da bi potem lahko zapisal, da si se srečal s svetom takšne razsežnosti in takšne moči, ki je sicer čisto individualne narave, sega pa tudi v tvojo zavest, v tvoje čutenje, v tvoje doživljanje.

V pesmih *Dolgega poletja* je razpredenih veliko drobnih snovi: nekatere imajo miselne, druge čustvene osnove. Najbolj nazorno jih nakazujejo že naslovi sami — pohod besed, razpravljanje o tišini, Drava, zgodnja maša, na paši, selitev gozdov, spomenik. To so naslovi ciklov in nekaterih pesmi. Za nekatere besedne ustvarjalce odpirajo možnost spoznavanja njihovega sveta že posamezne pogosteje uporabljene besede in ne brez namena ali brez doživljajske

* France Forstnerič, *Dolgo poletje*, Državna založba Slovenije 1968.